

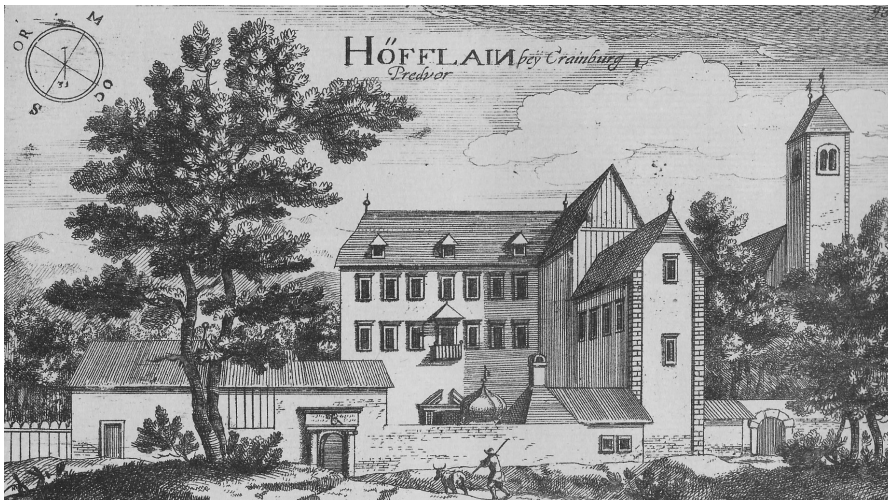

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Bilten

Št. 3, letnik XIX.

julij 2021

Vsebina

<i>Borut Luša:</i>	Latvijski pevski in plesni festival	3
<i>dr. Bruno Ravnikar:</i>	Peru je prebil led	5
<i>Tomaž Gantar:</i>	Virtualni festival	9
<i>Irena Shanti Malek:</i>	Marjan Malek častni občan Občine Starše ...	10
<i>Klara Golič:</i>	Počastitev 45. obletnice delovanja FD Kres ..	11
<i>Štefan Huzjan:</i>	Zgodbe o Biltenu	12
<i>Alenka Klemenčič:</i>	33. Folkart bo!	14
<i>Foto Jurij Moškon:</i>	FD Kres obeležuje svojo 45. obletnico	16

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
 Glavni trg 7
 p. p. 173
 4000 Kranj
 e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
 internet: www.zltss.si

Bilten ureja Uredniški odbor:

glavna urednica	mag. Janja Ravnikar
član	Božidar Fabjan
član	Štefan Huzjan

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Predvor. Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske.

Latvijski pevski in plesni festival

Večkrat sem prišel v stik z baltskimi skupinami na našem MIFF festivalu in po pogovoru s člani različnih skupin sem prišel do informacije, da se v baltskih državah odvija folklorni festival, na kateremu plešejo praktično vse skupine iz države. Ker se mi je zdela tema zanimiva, sem preučil zadevo. Presenečen sem bil, da je o njihovem festivalu v angleškem jeziku zelo malo materiala. Največ podatkov sem dobil od predsednice folklornega društva *Folk dance group Mārsils of Pāvilosta, Latvia*, njihova skupina je bila namreč pred kratkim v Piranu na našem festivalu. Uradno ime njihovega festivala je *Latvian Song and Dance festival* ('*Vispārējie latviešu Dziesmu un Deju svētki*').

Vsaki pet let se v Rigi za en teden srečajo vse pevske in folklorne skupine iz Latvije. Nekakšen dobesedni prevod bi bil »Vse-latvijski festival petja in plesa«, kjer se pridruži več kot 100 pevske in folklorne skupine. Ta proslava, namenjena petju in plesu, je od leta 2008 uvrščena na Unescov seznam Nesnovne kulturne dediščine.

Ta festival je največji amaterski pevski in plesni dogodek oz. srečanje na svetu in eden od najbolj pomembnih prireditvev za kulturno in socialno življenje v Latviji. Festival se odvija od leta 1873, običajno vsakih 5 let, s komponento plesnih skupin od leta 1948. Med samim festivalom se posamično predstavijo skupine preko celega tedna. Najbolj zanimiv podatek festivala je ta, da so vsi pevci in plesalci amaterji, torej se nihče od udeležencev ne ukvarja s plesom ali petjem profesionalno. Korenine festivala segajo v leto 1864, ko se je šest pevske zborov iz takrat ruralne regije Vidzeme (regija, kjer je tudi glavno mesto Riga) združilo in skupno zapele ljudske pesmi.

Festival se prične prvi večer s slavnostnim koncertom, ki ga uprizorijo na isti lokaciji, kot so uprizorili prvi koncert leta 1873; to je v *Viesturdārzs Park* v Rigi. Glavni plesni del se odvija na *Daugava Stadium* s fantastičnimi koreografijami in nastopom več tisočih plesalcev, ki na samem stadionu uprizorijo forme etničnih oznak in simbolov ter vzorcev. Veličasten veliki finale se odvija na zadnji dan festivala. Vsi nastopajoči v slikovitih folklornih ljud-

skih kostumih gredo po mestu Riga v povorki. Zaključni se v večernih urah na zaključnem nastopu, kjer približno 13.000 pevcev zapoje v en glas »a capella« in prav toliko plesalcev zapleše naenkrat. Po novem se zaključni večer ponovi trikrat, in sicer v petek zvečer, soboto popoldne in nedeljo zvečer. Tako omogočijo čim večjemu številu gledalcev ogled te prireditve.

En nastop je sestavljen iz več tradicionalnih plesov. Za vsak festival se koreografija plesov spremeni. Sestavijo nove koreografije, ki jih sestavljajo različni plesi s prejšnjega festivala. Plešejo lahko s spremljavo pevske zborov ali pa tudi s spremljavo glasbe. Koreografije plesov pripravijo vnaprej. Nekatere koreografije nastanejo celo dve leti pred festivalom. Večinoma se skupine pričnejo pripravljati leto dni pred festivalom. Vse folklorne skupine, ki želijo biti del festivala, se morajo naučiti koreografije, saj pred festivalom preverijo znanje in kvaliteto nastopajočih, pri tem pa izločijo neprimerne skupine, da se nivo prireditve ohrani na najvišji ravni. Ni torej nujno, da vse skupine sprejmejo, zgodi se celo, da ne sprejmejo tudi tretjine skupin od vseh prijavljenih.

Na festivalu se nato sprejete skupine združijo in skupaj nastopijo s skupno koreografijo. Pri tem so skupine razvrščene na sedem različnih razredov. Zgodi se tudi, da imajo različno klasificirane skupine različno težavne plesne. Na stadionu Daugava potem nastopajo tako, da so najboljše skupine postavljene spredaj. To je nekako priznanje skupinam.

Podobne festivale imajo v vseh baltskih državah, vendar največji je prav ta v Latviji. Da lahko razumemo pomen tega dogodka za Latvijo, pove veliko ta podatek, da podobne festivale prireajo tudi v drugih državah, kjer živijo Latvijci. Ker je veliko Latvijcev naseljenih v Kanadi, imajo istočasno s festivalom v Latviji tudi festivale na isto temo in v podobni obliki v Kanadi, kjer se latvijske folklorne skupine tudi združijo in plešejo isto koreografijo. To pove veliko o pomenu tega dogodka za skupni občutek identitete Latvijcev.

Kot že omenjeno se festival prireja vsaki pet let. Tako so imeli v letu 2018 že 26. izvedbo. Tega leta je bilo približno 40.000 udeležencev, od tega 16.000 plesalcev, 20.000 pevcev in nekaj drugih

udeležencev, vezanih na same prireditve. Naslednji festival je načrtovan za julij 2023. Organizirajo tudi otroški in mladinski festival. Morali bi ga organizirati leta 2020, vendar so ga zaradi razglašene epidemije odpovedali.

Res veličasten dogodek! Mislim, da je želja vsakega pevca ali plesalca, da se udeleži podobne predstave, a žal tuje skupine niso sprejete oz. vabljenе. Bomo morda razmislili in naredili nekaj podobnega tudi mi?

Borut Luša

Peru je prebil led

V Obvestilu št. 354 smo 21. 4. 2021 objavili vabilo za udeležbo na 1. virtualnem mednarodnem folklornem festivalu v Peruju. Čeprav smo najprej na tako obliko festivalov gledali zadržano, zasluži udeležba na njem vendar več pozornosti. Razpis je sicer določal rok za prijavo 27. 4. 2021, kar je seveda zaradi kratkega roka neresno, a je zato omogočal zainteresiranim skupinam sodelovati tudi z že posnetimi koreografijami. Organizator **CIOFF® Perú** je prejel v zahtevanem roku od 21 nacionalnih sekcij CIOFF® 36 koreografij, v kar je všteti sicer tudi 11 domačih, a kljub temu lahko udeležbo na festivalu ocenimo kot zelo številčno. Od preostalih udeležencev je večina poslala po eno koreografijo, 5 nacionalnih sekcij pa je, skladno z razpisom, poslalo po dve koreografiji. Časovno omejitev 5^m do 7^m so upoštevali vsi sodelujoči, razen ene domače skupine. Organizator je razdelil 36 prispevkov na 3 večere po 12 koreografij, kar mu je od petka 28. do nedelje 30. maja tudi uspelo. Uvodoma sicer ni manjkalo *zoom pozdrav iz Pariza* predsednika **CIOFF® Philippa Beaumonta**, ki se je zahvalil organizatorjem za zamisel in trud ter pozdravil vse članice, ki so posredovale svoje video prispevke. Naj si jih ogledamo.

Evropo je zastopalo 9 nacionalnih sekcij z 11 koreografijami:

Kosovo je zastopala skupina **AKV Kemajl Azizi - Viti**. Posnetek je bil iz prijetnega naravnega okolja, a s posneto glasbeno spremljavo, v kateri smo poleg zurl in bobna slišali tudi harmoniko. Plesalci so doživeto izvajali ples iz Rugove. Njim so se kasneje pridružile tudi plesalke.

Grčijo je zastopala skupina **Psiloritis**, ki nosi ime gore na Kreti. 7 plesalcev in 5 plesalk je solidno izvedlo izvirne ples ob posneti spremljavi godala kemene in malega bobna.

Poljska skupina iz **Nowe Hute** pri Krakovu je prvi dan ob petju s playbackom predstavila meščanske ples Krakova, zadnji dan pa gorske ples. Tehnično in stilsko zelo dovršeno, a lahko bi predstavili tudi orkester.

Francoska skupina **Lo Gerbo Baudouin** iz Confolensa nam je že dobro znana. Svoje izvirne ples so solidno predstavili ob spremljavi 3 lajn (vielle à roue), ene flavte, dud (cornemuse) in starinske harmonike. Iz BiH je sodelovala sarajevska skupina **Proleter**. Dinamične bosanske ples in kolanje je izvajalo 10 parov ob spremljavi številnega orkestra, a občasno neostri posnetki.

Slovenijo je z živahnimi gorenjskimi plesi dobro zastopala kranjska **Sava** in pri tem lepo pokazala tudi spremljevalni orkester.

Italijanska skupina **Federico Angelica** iz Aviana je posredovala neposrečen kolaž iz več furlanskih prireditev. K temu sta prispevali predvsem slaba slika in enako slaba sinhronizacija plesa ter posnetek glasbene spremljave.

Rusijo je zastopala znana skupina **Vessenije Zori** iz Voroneža. V prvem delu je 16 plesalk prikazalo ženski osetijski ples brez navpičnega zibanja, v drugem pa je 12 parov izvajalo znane ruske ples z mnogimi akrobatskimi elementi plesalcev.

Hrvaško je predstavljal dober posnetek zagrebške skupine **Ivan Goran Kovačić**. 12 plesalcev in 8 plesalk je ob številni tamburaški spremljavi uspešno izvajalo nekoliko spremenjene živahne ples iz Podravine.

Južno Ameriko je zastopalo 6 nacionalnih sekcij z 18 koreografijami:

Peru kot organizator je posredoval 11 prispevkov. Skupina **Identidad Perú** iz Arequipa je s 4 pari in posneto glasbo prikazala ples s

prepletanjem trakov. Skupina **Wiñay Llaqta**, z živo glasbo in modernimi glasbili, je predstavila posnetek v dvorani kino-gledališča s 6 pari in enim solistom. Skupino **Infoart Perú** je predstavljalo 6 plesalcev, ki so istočasno igrali na dolge piščali. Novoletni obred je predstavila številčna skupina **Dos de Enero** s posneto glasbeno spremljavo. Pet parov skupine **Asi es mi Perú** iz Lime je z živo spremljavo zaplesalo meščanske plesse. Inkovsko gorsko skupnost **Ayllu** je predstavljalo 6 plesalcev v izvirnih maskah s palicami in s posnetkom v naravnem gorskem okolju. To je bila ena boljših predstavitev izmed perujskih skupin. Skupina **Cidan mi Perú** se je predstavila z najkrajšim sporedom v zanimivih maskah. Univerzitetna skupina **Truillo** se je predstavila s 4 pari in preveč stiliziranim sporedom. Osem plesalcev kulturne skupine **Chimango Larres** iz Barrance je v maskah ob spremljavi harfe in violine izvajalo plesse, združene z raznimi akrobacijami. Naslednjih 6 parov si je ime **Pacha** izposodilo iz inkovske mitologije. Manj zanimive plesse je v živo spremljalo 8 godbenikov. Pod imenom **Baila Perú** je nastopilo z meščanskimi plesi 6 parov plesne šole iz Huaraza. Obredne karnevalske plesse so ob spremljavi piščali in kitare prikazali maskirani plesalci in pevke univerzitetne skupine iz **Huamange**.

Argentinska skupina **El Pombero** se je predstavila z imenom bajeslovnega gozdnega moža, a so štirje plesni pari ob posneti glasbi izvajali zgolj novejše meščanske plesse. Bolj zanimiva je bila druga skupina **Cahuin Ruca** iz Cordobe s plesi gavčev v pampi in s posnetkom ob slikoviti reki Paraná.

Kolumbijo je zastopala v prvem delu skupina **Amanecer Colombiano** iz Soache z 8 plesnimi pari in posneto spremljavo, v drugem pa **Fundacion Artistica** iz Tundame v Bogoti. Uvodnemu plesnemu paru se je pridružilo še 6 parov, ki so prikazali plesse z maskami, prikazanimi na korejskem mladinskem festivalu.

Brazilijo je zastopala skupina **Os gauchos**. Sedem plesnih parov je ob izvirni spremljavi tolkal in petja izvajalo zelo zanimive plesse gavčev.

Bolivijska skupina **Edson Ontiveros Mollinedu** iz Cochabambe je z 8 pari prikazala razvlečeno, manj zanimivo koreografijo.

Ekvador je zastopala skupina **Jegal Danza Teatro** iz Quita s preveč hrupno koreografijo, ki naj bi bila posvečena 50- obletnici ustanovitve CIOFF®-a.

Srednjo Ameriko sta zastopali dve nacionalni sekciji:

Panamo je zastopala skupina **Fuerte raza** (čvrst rod) **de Hector Ibarra** z 12 pari in zelo monotono koreografijo.

Kostariko je zastopala **Mi Linda**, nekoliko boljša skupina s harmoniko in kitaro, ki se jim je kasneje pridružilo še 10 godbenikov in 3 pevci.

Mehika je bila edina zastopnica iz **Severne Amerike**. V prvem delu je skupina **Tizoc** z 10 pari izvajala azteške plesse, v drugem delu pa je izvajala skupina **Kaambal** novejše plesse, enako z 10 pari.

Afriko je zastopala alžirska skupina **El Ahlem**, v kateri je skupina 6 moških plesalcev plesala arabske plesse. Spremljalo jih je 6 godbenikov z različnimi malimi bobenčki, medtem ko so dopolnjevale sceno v ozadju s ploskanjem 4 stoječe »plesalke«.

Azijo sta zastopali dve nacionalni sekciji:

Izrael si je omislil za to prireditvev očitno novo skupino **Shalom 2021 Dance Group**, v kateri je uvodoma plesalo 10 plesalk znane stilizirane plesse, pridružilo se jim je še 10 plesalcev in v zaključku še 4 preoblečene plesalke. Ples je spremljal močan orkester, žal ga na posnetku ni bilo videti.

Indonezija je pokazala osemčlanski spremljevalni orkester gamelan, ki je uvodoma spremljal 6 plesalk s stiliziranimi kulturnimi plesi, v 2. delu pa je plesalo 8 plesalk zanimive ženske spretnostne plesse, žal ob posneti spremljavi.

Posamezne posnetke sta prvi večer ne preveč uspešno tolmačili dve domačinki, zato so ju drugi in tretji večer zamenjali s profesionalnim moderatorskim parom, ki je k predstavitvi videnega dodajal tudi predstavitev različnih artefaktov perujske ljudske umetnosti. Odveč je dodajati, da so bile vse napovedi v španščini, saj je danes španščina drugi najbolj uporabljeni jezik na svetu. Predvajanje v Facebooku je omogočilo ob strani različne komentarje, predvsem čestitke nastopajočim skupinam. Mnogo njih je bilo namenjenih tudi Savi! Na koncu smo dolžni ugotoviti, da je virtualni mednarodni folklorni festival v Peruju uspel in upamo, da mu bodo podobno sledili še v tem letu tudi nekateri drugi festivali.

dr. Bruno Ravnikar

Virtualni festival

Minilo je že dobro leto, odkar so se vse dejavnosti preselile na spletna omrežja – tudi folklor pri tem ni izjema. Sam sem bil sicer precej skeptičen do takega udejstvovanja, a verjetno je vseeno boljše nekaj kot nič, kajne?

V aprilu 2021 smo prejeli vabilo (Obvestilo ZLTSS št. 354) za sodelovanje na virtualnem mednarodnem folklornem festivalu, ki ga organizira nacionalna sekcija CIOFF® Peru. Kljub temu, da je bil rok za prijavo zgolj 6 dni (!), smo se v Folklorni skupini SAVA iz Kranja odločili, da se tokrat vendarle prijavimo. Potrebno je bilo pripraviti video posnetek svojega plesa v trajanju 5-7 minut in poslati nekaj svojih fotografij (3 fotografije skupine v gibanju in 2 fotografiji para v gibanju) in posneti tudi video-pozdrav predsednika skupine. Torej ne tako malo dela, v kolikor bi štartali iz nič.

Seveda si glede na takratne epidemiološke razmere nismo mogli privoščiti novega snemanja plesa, zato je bilo potrebno izbrati obstoječi novejši posnetek našega reprezentativnega plesa. Torej – kateri ples izbrati? Po dodatnih informacijah smo izvedeli, da festival želi posnetek ene koreografije in ne video-mozaika, čeravno smo potem v prenosu festivala pri nekaterih skupinah videli tudi take posnetke. Glede na to, da je bil razpis vseslovenski in smo pričakovali, da se bo nanj javilo več skupin, smo se sami omejili na plese iz naše regije. Kasneje smo sicer ugotovili, da je bila ta skrb odveč, saj se druge skupine niso prijavile.

Ko smo se odločili, s katerim spletom želimo sodelovati, je bilo potrebno posnetek prilagoditi tehničnim zahtevam razpisa. Posnetek v visoki resoluciji je bilo potrebno zmontirati, da je ustrezal predpisani minuti, a vseeno predstavljal neko zaokroženo celoto. Pri tem sem kot umetniški vodja sodeloval z našim avdio-video tehnikom. Tudi z izborom fotografij smo si dali kar nekaj opravka, čeprav je na koncu organizator objavil le skupinske, enkrat pa so nas predstavili kar s fotografijo hrvaške skupine (!), izbrane fotografije pa smo za objavo seveda tudi nekoliko obdelali. Navkljub bogatemu arhivu skupine je namreč le malo fotografij posnetih namensko za objavo v medijih, torej brez motečih elementov, še posebno kadar želimo

predstaviti aktualnejše. Na koncu smo posneli še video pozdrav vodstva skupine, ki ga organizator potem sicer ni predvajal, vse skupaj zmontirali v celoto in poslali organizatorjem festivala, kjer so našo prijavo potrdili in čez en mesec smo tako prvič sodelovali na virtualnem folklornem festivalu – uspelo nam je!

Morda se res ne sliši kot bog-ve-kaj, a mislim, da je vseeno to za vsako folklorno skupino kar precejšen zalogaj in pomembna izkušnja. Zakaj? Kaj ima skupina od tega? Kaj nam bo prinesla sama udeležba na virtualnem festivalu, tako kar se tiče razpisov doma kot tudi morebitne promocije skupine za sodelovanje na mednarodnih festivalih v prihodnje, v živo, bomo še videli. Večina folklornih skupin običajno nima vnaprej pripravljenega promocijskega materiala visoke kakovosti, saj njegova priprava zahteva posebna znanja, sama izdelava pa je povezana s precejšnjimi stroški. To seveda ni zgolj slovenski problem, na tem virtualnem festivalu je bilo videti večinoma neprofesionalne izdelke. V kolikor pa se tega lotimo nekoliko bolj resno, pa ima skupina nato tak promocijski material pripravljen vsaj za nekaj let in ga lahko samozavestno pošilja na vse razpise in seveda tudi sama objavlja v medijih.

Tokratno sodelovanje na virtualnem mednarodnem folklornem festivalu nam je dalo misliti, da bi morda le lahko koristno izkoristili te 'koronske' omejitve in svojo aktivnost posvetili pripravi kakovostne medijske predstavitve naše dejavnosti. Vseeno pa že komaj čakamo, da se ponovno pokažemo občinstvu tudi v živo!

Tomaž Gantar

Marjan Malek častni občan Občine Starše

Na svečanosti ob prazniku občine Starše, 29. 5. 2021 je Marjan Malek prejel listino častnega občana občine Starše. Marjan Malek je dolgoletni aktivni kulturni aktivist, 33 let predsednik KUD »Franc Ilec« Loka - Rošnja, ustanovitelj tega društva in folklorne skupine ter godcev ljudskih viž in pevcev ljudskih pesmi. Aktivno je deloval v

predsedstvu ZKD Maribor, tudi v organih ZKDS, nekaj mandatov je bil član Upravnega odbora ZLTSS, sedaj opravlja funkcijo predsednika Častnega razsodišča ZLTSS. Že 13 let kot direktor vodi Mednarodni otroški folklorni festival »Regratov cvet«. Folklorna skupina KUD »Franc Ileč« je bila prepoznavna po folklornih spletnih koreografih Vasja Samca, večkrat udeleženka zaključnih folklornih revij in udeleženka raznih folklornih festivalov in prireditev doma in v tujini. Prav tako so se na državna srečanja uvrščali godci ljudskih viž in pevci ljudskih pesmi ter bili tudi zmagovalci prvega srečanja v petju Napev – Odsev.

Skozi dejavnost kot predsednik kulturnega društva je z raziskavo z dr. Marijo Makarovič in Mirkom Ramovšem ustvaril podobo folklornih kostumov in plesov Št. Janž na Dravskem polju in izgradnjo kulturnega doma v Rošnji. Kulturni pozdrav.

Irena Shanti Malek

Počastitev 45. obletnice delovanja FD Kres

Člani Folklornega društva Kres iz Novega mesta smo v lanskem letu praznovali 45. letnico delovanja našega društva. Trenutne razmere nam žal niso dopustile, da bi izpeljali letni oziroma jubilejni koncert, smo se pa zato lotili nekoliko drugačnega in posebnega projekta.

Gleda na to, da se je velik del našega življenja preselil na svetovni splet in televizijo, smo se odločili, da za počastitev jubileja ustvarimo dokumentarni film o zgodovini našega društva ter promocijski videospot z naslovom *Kresno mesto*. V filmu, katerega idejna vodja je Branka Moškon, se bomo skozi različne intervjuje s člani društva, zunanji podporniki in pomembnejšimi posamezniki s področja kulture ter skozi različne posnetke in anekdote s turnej, vaj in nastopov sprehodili skozi zgodovino delovanja našega društva in tako tudi širši javnosti približje predstavili novomeški Kres. Snemanja, s katerimi smo pričeli v mesecu maju 2021, zahtevajo veliko organi-

zacije, kombiniranja, prilagajanja in odrekanja, hkrati pa nas navdajajo s posebno energijo, saj za nas predstavljajo nekaj novega in drugačnega. Snemanja potekajo pod budnim očesom Jurija Moškona, ki opravlja tako naloge producenta kot tudi naloge montažerja, ter Anuše Gaši, ki je tudi idejna vodja drugega projekta, torej projekta snemanja promocijskega videospota. V promo videu bomo Kresovci skozi ljubezensko zgodbo mladega novomeškega para predstavili naše društvo ter pomembnejše in ogleda vredne lokacije Novega mesta. Pri obeh projektih nam pomagajo strokovnjaki s področja filma in fotografije (Matjaž Mrak, David Potočar, Jaka Šuln in ostali), pridružili pa se nam bodo tudi znani Novomeščani (župan Gregor Macedoni, Jani Muhič, Franci Kek, Sašo Đukič, Matjaž Smodiš ...). Za promo video je bila posneta tudi nova priredba pesmi *Dekle na vrtu*, ki bo v sozvočju kresovih pevcev obogatila in oživila naš video. Priredba je produkt g. Marka Pezdırca, ki je izvedel tudi samo studijsko snemanje priredbe. Tako dokumentarni film kot tudi promo video bosta luč sveta zagledala konec poletja.

Kulturniki, še posebno folklorniki, smo (bili) v teh časih resnično prikrajšani in potisnjeni na rob, a smo kljub temu našli nove načine in poti za druženja in ohranjanje naše lepe kulturne zapuščine.

Klara Golić

Zgodbe o Biltenu

Brezplačno glasilo Bilten se pojavlja štirikrat letno v poštnem nabiralniku članov ZLTSS. Skupina, ki je Bilten ustvarjala od letnika XV., je bila raznolika – Janja je poskrbela za vsebino in videz, Božidar za tisk in Štefan za dostavo po pošti. Tadej je poskrbel za elektronsko objavo Biltena. Bili smo kot štiriperesna deteljica, ki diha kot eno in pridni kot ura, brez zamujanja.

Izdaja glasila je bila vedno predvidena, kaj pa bo lahko objavljeno, kako zanimiva bo vsebina, pa je bilo odvisno od odzivnosti članov,

ki jih je Janja spodbujala in včasih tudi prosila za prispevke. Nekateri so poročali o turnejah, festivalih, praznovanjih obletnic delovanja folklornih skupin, cenjenih in spoštovanih ustvarjalcih na področju folklorne dejavnosti, pa tudi o nekaterih dilemah in razhajanjih v mnenjih, ki so se nanašali na odrske predstavitve, kot sozvočje koreografije, kostumske podobe plesalcev in godcev, novejšega pristopa posameznih folklornih skupin pri pojavljanju na odrih, ocenjevanjih nastopajočih in tekmovanjih, mogoče manj o organizaciji dela v folklornih društvih.

Imeli smo prispevke s kritično vsebino. V spominu imam moj članek s pomenljivim naslovom in vsebino "Doping v folklori", namenjen t.im. dopingašem, uplesanim in dobrim plesalcem, ki so se le začasno priključili folklorni skupini z določenim namenom – da bi izbrani folklorni skupini zagotovili boljši uspeh na območnem in regijskem tekmovanju. Na sestanku ZLTSS je bilo namreč slišati, kakšne težave povzročajo začasno najeti plesalci v nekaterih regijah, ki so se folklornim skupinam priključili le zaradi doseganja boljšega rezultata na tekmovanju, saj niso bili člani nastopajoče folklorne skupine, vsaj ne v smislu članstva, ki ga določa statut vsake folklorne skupine.

Z mnenjem, da moj subjektivni pogled nima strokovne podlage v sodobni folklorni dejavnosti, za katero se številni trudijo, se je oglašil T. Gantar. Menil je, da se s sposojenimi folklorniki lahko le bogati tekmovalni nastop in dviga kakovost sodobne folklorne dejavnosti. Pričakoval sem, da bo s svojim objektivnim pogledom in strokovnostjo v članku dokazal vsem nam, na sestanku drugače mislečim, da je takšno ravnanje korektno do vseh ostalih članov in plesalcev folklorne skupine, ki se izbranih tekmovanj niso smeli in mogli udeležiti, toda ta pogled sem pogrešal. Meni in vsem prizadejim se takšno tekmovanje in ravnanje ne zdi pošteno, kot ne doseganje vrhunskih rezultatov v športu s pomočjo dopinga. Plesna dejavnost nam lahko omogoči prijetno sobivanje le, če ohranimo določene vrednote in jo omejimo s spodbudnimi pravili in dogovori.

Tako nečedno početje je po mnenju prisotnih omogočil samo vodja, ki je želel in videl le promocijo sebe kot vodje in dobro uvrstitev umetno tekmovalno ustvarjene skupine, v resnici pa je s takim dejanjem skupino razvrednotil, razbil, povzročil razdor in veliko slabe volje. Menil sem, da vsaka skupina prikazuje svoj trud in zagnanost z vodjo, ki jih uči, nauči in vodi k uspehu. Dober vodja je le tisti, ki ceni svoje plesalce, upošteva raznolikost članov v sposobnostih, jih vzpodbuja in kar najbolje pripravi za tekmovalni nastop. Povsem razumljivo je, da si člani folklorne skupine ne morejo sami šivati kostumov, izdelovati čevljev in klobukov, lahko pa pojejo in plešejo, kot najbolje znajo, kar je tudi najpomembnejša vsebina vsake skupine. V Sloveniji imamo na stotine dokazov o tem. Zanimivo je bilo slišati člana komisije, ki je dejal, da mu ni bilo jasno, koga ocenjuje, ko pa so štirje plesni pari od osmih bili iz folklorne skupine, ki ni bila prijavljena na tem tekmovanju. Kritik članka se je spraševal, kako opredeliti nastopajoče, ki tekmujejo na tak način in se sklicuje celo na ustavo, ki daje pravico do sodelovanja v več društvih. Pravica do sodelovanja v več društvih je seveda lepa pravica, če upoštevamo statut društva in sodelovanje izvajamo na pošten način kot člani društva, vsi ostali nečlani društva so na nastopu lahko le gostje in vabljeni k druženju, srečevanju (na primer veteranske skupine v Bistrici ob Dravi), ne pa k tekmovanju, na katerem se na podlagi enotnih kriterijev odloča, katera skupina bo napredovala.

Štefan Huzjan

33. Folkart bo! **Maribor, 1. – 3.7. 2021**

Lansko leto nam je bilo žal za veličastnim programom, ki bi v Maribor pripeljal izjemne skupine z vsega sveta. Potem se je »zgodila korona«. Kljub temu pa smo v mesecu avgustu 2020 izvedli »mini« Folkart, eden redkih festivalov v živo, ki se je lansko leto sploh zgodil.

Upali, celo verjeli smo, da bo pa letos, v 2021, boljše. Zmotili smo se. Leto 2021 se je izkazalo za enako, če ne še slabše kot prejšnje. Ukrepi, omejitve, zapiranje javnega življenja, skrb, negotovost, apatija, depresivnost. Ravno zaradi tega smo v Narodnem domu Maribor sklenili, da moramo slediti našemu poslanstvu ter ga izpolnjevati do zadnje možne meje. Skozi vse leto smo delali dogodke preko spleta, v domove naših zvestih obiskovalcev smo pripeljali veliko število kulturnih dogodkov, od otroških predstav, komedij, gledaliških predstav, stand up predstav, koncertov, in izjemnih ter vrhunskih dogodkov, z Luko Šuličem na čelu. Po ponovnem zaprtju države smo aprila dali pobudo ter krenili z akcijo »Pet pred dvanajsto« pod geslom »v boju za kulturo«. Izmislili smo si jo kot opomin, da kultura mora (pre)živeti. Opozorili smo, da slovenska kultura potrebuje sogovornika, ki bo na nas gledal kot na enakovrednega partnerja in bo kulturi priznal mesto, ki ji v družbi pripada. Ne želimo zgolj sprejeti tistega, da se ne da. Da se! Seveda z upoštevanjem vseh ukrepov za varovanje zdravja. In nadaljevali bomo skozi polejte; s Festivalom Lent, predvsem pa s Folkartom.

Da, zelo težko je in vsi ukrepi potegnejo za seboj veliko več dela kot sicer. Vendar je možno najti še tiste skupine, ki so željne živih nastopov, odhoda v drugo državo, ki so voljne sprejeti vse pogoje, pod katerimi sploh lahko organiziramo takšen dogodek v živo. Letošnji Folkart sicer pripravljamo v krajši in manjši različici, vendar ne razmišljamo o tem, da ga pa ne bi bilo. Udeležene bodo tri ali štiri tuje države, pa še tega ta trenutek ne moremo zagotovo trditi. Ljudje tako željno čakajo na tovrstne dogodke, da bodo z razumevanjem sprejeli vse spremembe, na katere pa smo organizatorji pripravljeni. Kulturo potrebujemo kot srčiko naših življenj, kot duševno hrano in kot esenco vsakega naroda. Seveda varno organizirano, brez tveganja za širjenje bolezni, z vsemi ukrepi, nujnimi za varovanje zdravja. Vendar s smiselnimi, premišljenimi in izvedljivimi ukrepi.

Vsi skupaj pa srčno upamo, da bomo naslednje leto priča večji normalnosti, da bomo brez večine omejitev lahko ponovno občudovali tradicijo iz tujih dežel, če ne z vsega sveta pa vsaj iz širše Evrope.

Alenka Klemenčič, producentka Folkarta, Narodni dom Maribor

FD Kres obeležuje svojo 45. obletnico: pred Dolenjskim muzejem (Novo mesto); na Ragovskem mostu čez Krko (Novo mesto)
(foto: Jurij Moškon)